

ISO 14001-YMPÄRISTÖJÄR- JESTELMÄN KÄYTTÖÖNOTTO TAMPEREEN HUOLTOYKKÖ- NEN OY: SSA

Petja Hokkanen

Opinnäytetyö
Toukokuu 2023

Autotekniikan koulutusohjelma
Korjaamotekniikka

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Autotekniikan koulutusohjelma
Korjaamotekniikka

HOKKANEN, PETJA:

ISO 14001-ympäristöjärjestelmän käyttöönotto Tampereen Huoltoykkönen Oy:ssä

Opinnäytetyö 46 sivua, joista liitteitä 17 sivua
Toukokuu 2023

Tässä opinnäytetyössä suunniteltiin ISO 14001-standardin kanssa yhteensopiva ympäristönhallintajärjestelmä Tampereen Huoltoykkönen Oy:n käyttöön. Autoalan ollessa jatkuvasti kasvavissa paineissa ottaa ympäristönäkökulmat ja kestävä kehitys huomioon, on syytä tarkastella omia ympäristöön vaikuttavia tekijöitä. Autoalan markkinoilla pyritään erityisesti turhan ympäristökuorman ja jätemäärän minimointiin, oikeaoppiseen, tehokkaan kierrätyksen painostukseen, käytössä olevien resurssien optimaaliseen käyttöön sekä jatkuvaan kehitykseen ympäristönäkökulmien kannalta tähtäävään ympäristönhallintaan.

Tässä opinnäytetyössä on suunniteltu ISO 14001-yhteensopiva ympäristönhallintajärjestelmä jo käytössä olevan Autoalan Keskusliiton omakehittämän ympäristöohjelman tueksi. Nämä kaksi järjestelmää käsittelevät samoja osa-alueita ja epäkohtia eri laajuuksilta mitattuna sekä toimien toistensa tukena. Käytännön tasolla ympäristöjärjestelmä kannustaa henkilökuntaa ympäristöystävällisempiin toimintatapoihin ja omien ympäristöriskien havainnointiin ja siten minimointiin.

Sertifiointiauditointi valmiille järjestelmälle ajoitettiin loppuvuodelle 2022. Kuitenkin taloudellisten syitten takia, varsinaista sertifiointiauditointia ei suoritettu, vaan korvaavana vaihtoehtona suoritettiin kevyempi, mutta samoille pohjille perustuva AKL:n oma auditointi. Valmis ISO-14001 yhteensopiva järjestelmä on kuitenkin yrityksen käyttöä ja sertifiointiauditointia varten valmis, kun tilanne sen sallii.

Asiasanat: auditointi, ISO, poikkeama, standardi, ympäristö, ympäristönhallinta

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Automotive Bachelor of Engineering

Petja Hokkanen
Implementation of ISO 14001-Environmental Management System at Tampereen Huoltoykkönen OY

Bachelor's thesis 46 pages, appendices 17 pages
May 2023

The main objective of this thesis was to design an ISO 14001 compatible environmental management system, that would be put into service at Tampereen Huoltoykkönen Oy. As the automotive industry is continuously more and more pressurized to take environmental aspects and sustainable development into consideration regarding the industry, the amount of waste generated by the operation and its proper recycling must be considered and pushed for efficient, legally compliant operations all while considering the environmental considerations.

In this thesis, the main point is to design an ISO 14001-compliant environmental management system in addition to the existing environmental programme developed by the Central Federation of the Automotive Industry of Finland. The two systems cover the same areas and deficiencies to different extents, and they also work side by side. At a practical level, the environmental management system encourages staff to adopt more environmentally friendly practices and to identify and minimize their own environmental risks.

The certification audit for the completed system would be carried out by end of 2022. However, due to financial reasons, the actual certification audit was not carried out, instead a lighter, but based on the same principles, AKL's own audit was carried out as a substitute. The completed ISO 14001 compliant system is ready for use by the company and for the certification audit whenever possible.

Key words: auditing, deviation environment, environmental management, ISO, standard

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	TEORIA	8
	2.1 Yritysesittely ja ympäristöfilosofia.....	8
	2.2 Ympäristöohjelmien sekä suojelun taustaa ja teoriaa	8
3	YMPÄRISTÖJÄRJESTELMÄ	12
	3.1 AKL:n ympäristöohjelma	13
	3.1.1 AKL:n ympäristöohjelman ajantasaisuus ja päivitys	14
	3.1.2 Jättemäärän dokumentointi ja seuranta.....	14
	3.1.3 Vastuuhenkilöiden määrittäminen.....	15
	3.1.4 Toiminnasta syntyvä jäte	16
	3.2 ISO 14001 -ympäristökäsikirjan suunnittelu	16
4	ISO 14001 YMPÄRISTÖKÄSIKIRJAN OHJEISTUKSET	18
	4.1 Yleiset vaatimukset ja suunnittelu	18
	4.1.1 Ympäristöpolitiikka.....	18
	4.1.2 Ympäristönäkökohdat.....	19
	4.1.3 Lakisääteiset kohdat sekä muut velvoitteet ja vaatimukset	19
	4.1.4 Päämäärät ja tavoitteet.....	20
	4.1.5 Organisaation roolit, vastuut ja valtuudet.....	20
	4.1.6 Koulutukset.....	21
	4.1.7 Tiedonkulku	21
	4.1.8 Dokumentointi ja asiakirjojen seuranta	21
	4.1.9 Toimintojen ohjaus	21
	4.1.10Hätätilannesuunnitelma	22
	4.1.11Mittaukset ja seuranta	22
	4.1.12Poikkeamat ja korjaavat toimenpiteet	22
	4.1.13Ympäristöriskien kartoitus	23
	4.1.14Sertifiointi ja auditointi	23
	4.1.15Johdon katselmus	23
	4.2 ISO 14001-ympäristöohjelman viimeistely ja kokoaminen	24
5	JÄRJESTELMÄN SERTIFIOINTIAUDITOINTI JA JATKOTOIMENPITEET	25
	5.1 Auditoinnin kulku.....	25
	5.2 Auditoinnin tulokset ja jälkitoimenpiteet.....	26
6	POHDINTA	28
	LÄHTEET.....	29
	LIITTEET	30

Liite 1. Tampereen Huoltoykkönen Oy:n AKL-ympäristöohjelman ympäristöpolitiikka.....	30
Liite 2. ISO 14001-ympäristöohjelman ympäristöpolitiikka.....	31
Liite 3. ISO 14001-ympäristöohjelman ympäristönäkökohdat.....	32
32	
Liite 4. ISO 14001-ympäristöohjelman lakisäätteiset kohdat.....	33
33	
Liite 5. ISO 14001-ympäristöohjelman päämäärät ja tavoitteet.....	34
34	
Liite 6. ISO 14001-ympäristöohjelman organisaatio ja vastualueet ..	35
35	
Liite 7. ISO 14001-ympäristöohjelman koulutukset.....	36
36	
Liite 8. ISO 14001-ympäristöohjelman tiedonkulku.....	37
37	
Liite 9. ISO 14001-ympäristöohjelman dokumentointi.....	38
38	
Liite 10. ISO 14001-ympäristöohjelman toimintojen ohjaus	39
39	
Liite 11. ISO 14001-ympäristöohjelman hätätilannesuunnitelma	40
40	
Liite 12. ISO 14001-ympäristöohjelman mittaukset ja seuranta	41
41	
Liite 13. ISO 14001-ympäristöohjelman korjaavat ja ehkäisevät toimenpiteet	42
42	
Liite 14. ISO 14001-ympäristöohjelman ympäristöriskit (1).....	43
43	
Liite 15. ISO 14001-ympäristöohjelman ympäristöriskit (2).....	44
44	
Liite 16. ISO 14001-ympäristöohjelman sertifiointi ja auditointi.....	45
45	
Liite 17. ISO 14001-ympäristöohjelman johdon katselmus	46
46	

ERITYISSANASTO

AKL – Autoalan Keskusliitto

Auditointi – Prosessi, jossa puolueellisesti sitoutumaton taho arvioi tietyn asiayhteyden vaatimuksien täyttymisen

EMS – Environmental Management System, ympäristönhallintajärjestelmä

ISO – International Organization for Standardisation

poikkeama – standardin määrittämän vaatimuksen täyttämättä jättäminen

sertifikaatti – ulkopuolisen sertifiointiin valtuutetun organisoinnin myöntämä todistus, jossa todetaan yrityksen ympäristöjärjestelmän olevan ISO 14001 yhteensopiva

sertifiointi – ulkopuolisen auditoijan suorittama tarkastus, jossa todetaan järjestelmän vastaavuus ISO 14001 -standardin kanssa

sertifiointiorganisaatio – puolueeton ja yrityksestä riippumaton organisaatio, joka tarkastaa ympäristöjärjestelmän ja myöntää sertifikaatin

1 JOHDANTO

Yrityksien toiminnassa ympäristöön vaikuttavien aspektien vaikutus kasvaa jatkuvasti ja tällä on vaikutusta yrityksen imagoon ja maineeseen. Hyvin toteutusta ja laaditusta toimivasta ympäristönhallintajärjestelmästä hyötyvät kaikki sidosryhmät toiminnan ympärillä. Nykyinen trendi pyrkiä ympäristöllisesti kestävämpiin toimintamalleihin on juontanut lainsäädännöstä, saasteista, resurssien rajallisuudesta ja niiden tehottomasta käytöstä ja lajittelu-, biodiversiteetti- ja ilmastomuutostekijöistä. Tähän liittyen ympäristönhallintajärjestelmät pyrkivät löytämään tasapainon liiketoiminnan kannattavuuden, ympäristöllisesti eettisten metodien ja yhteiskunnallisten osa-alueiden välille.

ISO 14001-ympäristönhallintastandardiin pohjautuva hallintojärjestelmä antaa mahdollisuuden edellä mainittuihin osa-alueisiin ratkaisuja jatkuvan kehityksen, palautteen, seurannan eri mittareiden ja sidosryhmien tuen kautta. Tuloksena ympäristönhallintajärjestelmä tällöin myös ohjaa yrityksen toimintaa ympäristöllisistä näkökannoista ajatellen kestävämpään suuntaan.

Tässä opinnäytetyössä tavoitteena minulla on suunnitella ISO 14001-standardiin pohjautuva ympäristönhallintajärjestelmä Tampereen Huoltoykkönen Oy:n käyttöön, nykyisen Autoalan Keskusliiton oman, jo käytössä olevan kevyemmän ympäristöjärjestelmän lisäksi. Tavoitteena on saada kyseinen ohjelma suunniteltua, sertifiointiauditointia ja käyttöönotettua vuoden 2022 syyspuolella, todennäköisesti loppuvuodesta. Opinnäytetyössä loppuosiossa käydään myös läpi sertifiointiprosessin kulkua, yrityksen käytännön toimenpiteiden puolesta vaadittavan ylläpidon läpikäyntiä sekä omia pohdintoja työhön liittyen.

2 TEORIA

2.1 Ympäristöhallintajärjestelmien tarpeen lähtökohdat

Ympäristöhallintajärjestelmän systemaattinen laadinta ja lopulta varsinainen käyttöönotto auditointiprosessien jälkeen tarjoaa ratkaisua tämän työn lähtökoh-
taiseen ongelmaan, eli yrityksen ympäristöpolitiikan -ja lainsäädännön organi-
sointiin sekä resurssien tehottoman käytön estämiseen.

2.2 Yritysesittely

Tampereen Huoltoykkönen Oy on merkivaltuutettu korjaamo Tampereen Lielah-
den teollisuusalueella. Yritys on perustettu sen toimitusjohtajan ja hallituksen
päähenkilön Pasi Virtasen toimesta vuonna 2010 entisten Autokeskus Oy:n Tam-
pereen toimipisteen huollon ja jälkimarkkinoinnin henkilöiden irtisanoutuessaan
yrityksestä. Huoltoykkönen työllistää kolme työnjohtajaa, mukaan lukien korjaa-
mopäällikön sekä viisi mekaanikkoa. Merkkiedustuksien puolelta liike aloitti Nis-
sanin virallisella B2 tason merkkiedustuksella ja Toyota liittyi merkkiedustukseen
vuonna 2017 (Huoltoykkönen, 2022).

2.3 Ympäristöohjelmien tarkoitus ja yleisten ympäristöohjelmien esittely

Ympäristönhallintajärjestelmät ovat pääasiallisesti ja ensisijaisesti laadunhallin-
taan keskittyviä järjestelmiä, joilla koordinoidaan yrityksen toiminnan, tuotteiden
ja muiden osa-alueiden aina kiristyviä ympäristövaatimuksia. Standardin näkö-
kulmasta laadulla tässä kontekstissa tarkoitetaan yrityksen palveluiden, toimin-
nan sekä tuotteiden laatua suhteessa alan ja sen toiminnan ympäristönäkökul-
man vaatimuksiin ja näiden vastuisiin. Näiden järjestelmien integroinnilla osaksi
yrityksien liiketoimintaa ja strategiaa voidaan saavuttaa merkittäviäkin etuja sekä
rahallisesti että imagollisesti mitattuna. Ympäristönäkökulmien huomiointi voi
osoittaa sidosryhmille, kuten yhteistyökumppaneille, asiakkaille sekä alan

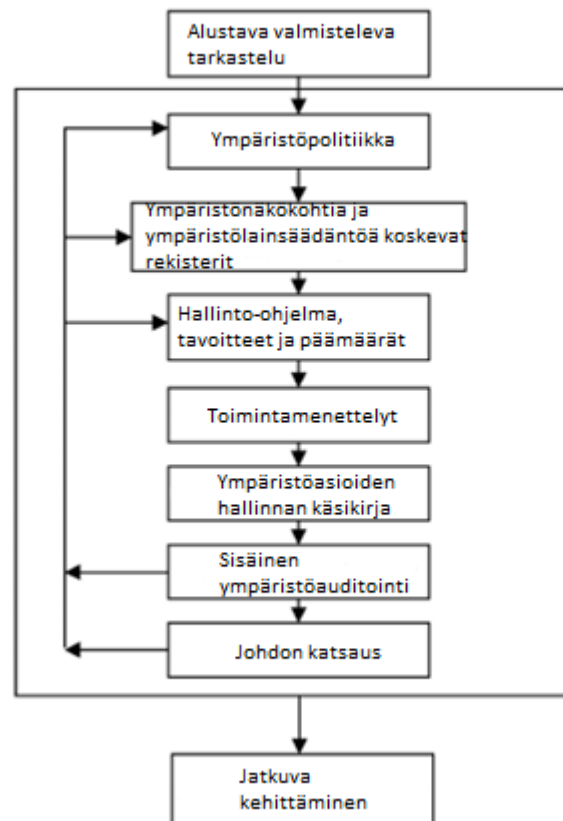
kilpaileville yrityksille vastuullisuutta, toiminnan tehokkuutta ja vihreitä arvoja. (Edwards, 2004, 24.)

2.3.1 ISO 14001 ja muut standardit

Kuuluisimmat näistä järjestelmistä ovat ISO 14001 -standardi sekä vähemmän tunnettu EMAS-asetuksiin (Eco-Management and Audit Scheme) perustuvat järjestelmät. Kotimaan tasolla myös Autoalan keskusliiton ALK:n oma ympäristönhallintajärjestelmä on yleisessä käytössä autoalan toiminnassa. ISO 14001 -standardeista ajantasaisin sen julkaisuista on ISO 14001:2015, joka on kumonnut aikaisemman ISO 14001:2004 kokoelman. Suomen kotimaan markkinoilla Suomen Standardoimisliitto SFS ry ylläpitää ja julkaisee nämä standardit, jotka ovat vahvistettu ISO:n toimielimissä (SFS, 2022.)

ISO 14001 ja myös vastaava laadunhallinnan standardi ISO 9001 kuuluvat laajempien metastandardien luokkaan, joista nämä kaksi ovat kansainvälisessä yritysmaailmassa yleisimmin käytössä olevat metastandardit aina pienyrityksistä suuriin kansainvälisiin konserneihin. Nämä taipuvat olemaan rakenteeltaan, implementaatioltaan sekä auditoinnin ja valvonnan puolelta keskenään samankaltaisia ainakin päälle päin. Vuoteen 2011 mennessä yli 1,1 miljoonaa 9001-standardia ja yli 250 tuhatta 14001-standardia oli sertifioitu yritysten käyttöön. Ympäristönhallinnan näkökannalta kestävä kehityksen ratkaisulla ja toimintameto- deilla on enemmän painoarvoa kuin koskaan aikaisemmin ja tämä tulee vain kasvamaan tulevaisuudessa (Edwards, 2004, 1.)

ISO 14001-standardi perustuu lähtökohdiltaan vahvaan valmistelevaan tarkaste- luun, jonka pohjille perustuu ympäristönäkökannan ja lainsäädännön puolesta tehtävät tavoitteet ja toimintametodit (kuvio 1.)

KUVIO 1. Suomennettu ISO 14001-järjestelmän logiikkavuokaavio (Edwards, 2004, 14.)

2.3.2 Toyotan ympäristöfilosofia

Toyotan asettaman ympäristöfilosofian mukaisesti Toyota on liiketoiminnan kaikilla tasoillaan sitoutunut vähentämään kokonaispäästöjä vähentämällä ympäristön kuormitusta tuotanto- ja jälleenmyyntitasolla. Suunnittelutasolla Toyota on motivoitunut sijoittamaan ympäristön kannalta kestävämmän teknologian ratkaisuihin. Käytännön tasolla jälleenmyynnin piirissä osien kierrätys on tavallista REMAN-runkopanttijärjestelmällä ja Toyota onkin edelläkävijä henkilöautojen varaosien kierrätysprosessissa (Toyota 2022).

Muita edellä käymisen meriittejä on Toyotan Prius-malli, joka hybridivoimalinjallaan varustettuna oli ensimmäisiä massatuotettuja, keskiluokan henkilöautoja tällä voimalinjalla, kun se lanseerattiin vuonna 1999. Myös vetykäyttöinen Mirai-malli oli ensimmäinen nollapäästöinen henkilöauto vetyhybridi-voimalinjalla. Tuotantolinjatasolla paikallisuutta hyödynnetään mahdollisimman optimaalisesti,

Toyota Motor Europe painottaa paikallisuuteen niin tuotekehityksen sekä tuotantolaitoksien puolella, noin kahdeksan kymmenestä Euroopan markkinoilla myytävänä olevista Toyotan henkilöautomalleista on paikallisesti tuotettuja 2022 (Toyota 2022).

Myös japanilaisten monikansallisten yhtiöiden kehittämää Kaizen-filosofiaa harjoitetaan Toyotan liiketoiminnassa joka tasolla ja monet kehitysideoitkin pohjautuvatkin kyseisiin ajatusmetodeihin. Kaizen perustuu jatkuvaan toiminnan parannukseen kaikilla yrityksen osa-alueilla, niin välineissä kuin työtavoissa. Sen tarkoituksena on tehostaa toimintatapoja ja eliminoida turhia kustannuksia ja näin myös ympäristönäkökannalta turhaa syntyvää jätettä ja tuotannon hukkaprosentteja (Toyota UK, 2013.)

Pääasiallisena tavoitteena Toyota ajaa myös omaa Toyota Environmental Challenge 2050 agenda, joka jakaantuu kuuteen osa-alueeseen. Kolme ensimmäistä näistä tavoittelee uusien ajoneuvojen, ajoneuvojen koko elinkaaren sekä tehtaiden hiilidioksidipäästöjen neutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Muut tavoitteet koskevat vedenkäytön minimointia ja tarpeellisen vedenkäytön optimointia maailman vedenkäyttötarpeiden kasvaessa ja puhtaiden vesivarojen tulevaisuuden ollessa potentiaalisesti epävarmoja. Myös uusien kierrätysmetodien, jossa kaikki materiaalit, myös ongelmajätteenä luettavat tuotannossa käytetyt materiaalit olisivat kierrätyskelpoisia uusiokäyttöä varten globaalissa mittakaavassa (Toyota, 2022).

Toyota Auto Finland Oy:llä kaikkien tasojen Suomen henkilöautomarkkinoiden jälleenmyyjien liikkeissä ISO 14001-standardi toimii tasovaatimuksena osana jälleenmyyjien liiketoimintaa ja tämän rinnalla myös AKL:n oma ympäristönhallintajärjestelmä on käytössä, jota käytetään erillisen portaalin kautta kartoittamaan yrityksen kiinteistön syntyvän vuosittaisen jätemäärän, sähkön- ja vedenkulutuksen, kierrätyskomponenttien yms. seurantaan ja organisointiin (Toyota, 2022.)

2.4 Ympäristöhallintajärjestelmien konkreettisia hyötyjä

Varsinaisia käytännön syitä ympäristöhallintajärjestelmän implementaatioon on lukuisia, kuten lainsäädännön puitteissa pysyminen, yrityksen ympäristövaikutuksien ja kuorman tiedostaminen, oman toiminnan parantaminen ympäristön kannalta kestävien ratkaisujen kautta, rahalliset säästöt edellä mainituista toimenpiteistä sekä myös kokonaisasiakastytyvyyden parantaminen näillä standardeilla (ISO, 2015.)

Ympäristönsuojelu on nykyisessä markkinaympäristössä jatkuvasti tärkeämpää. Tilastokeskuksen määritelmän mukaan ympäristönsuojelu käsitteenä sisältää seuraavat (Tilastokeskus, 2022):

- toimenpiteet, joiden pääsiällisenä tarkoituksena on kerätä, käsitellä, vähentää, estää tai poistaa yrityksen toiminnasta aiheutuvia päästöjä, jätteitä tai muuta ympäristöhaittaa
- toimet, joilla pyritään hoitamaan ympäristöä ja suojelemaan sitä ihmisten aiheuttamilta ympäristöhaitoilta. Ympäristönsuojelu sisältää yhteiskunnan, yritysten ja kansalaisten toimia, joiden tavoitteena on säilyttää ihmisten elinympäristö ja luonto terveellisenä ja viihtyisänä.

Viimeaikaisimpana suurena toimenpiteenä auto- ja logistiikka-aloja koskien ympäristönsuojelun kannalta Suomen autoalan merkittävät toimijat, kuten AKL, Autotuojat ja -teollisuus, Linja-autoliitto, Logistiikkayritysten liitto, Suomen Autoteknillisen Liitto, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ja Suomen Taksiliitto ovat laatineet yhteistyönä vähäpäästöisen liikenteen tiekarttaraportin, joka sisältää keskimmäiset tavoitteet tieliikenteen päästövähennyspolkuun kohdevuosille 2035 ja 2045 (Autoalan Tiedotuskeskus 2022). AUT:n raporttiin on kerätty keskeisiä toimintasuunnitelmia nykyisen tieliikenteen yhdistettyjen hiilidioksidipäästöjen osuuden vähentämistä 1,1 miljoonalla tonnilla vuoteen 2035 mennessä ja 2–2,5 miljoonalla tonnilla lisätoimien avulla vuoteen 2045 mennessä (Autoalan Tiedotuskeskus, 2022.)

3 YMPÄRISTÖJÄRJESTELMÄT

ISO 14001 toimii AKL:n oman hallintajärjestelmän kanssa niin ikään symbioosissa, jossa kumpikin järjestelmä tukee toisiaan, kumpikin perustuu niin ikään samojen osa-alueiden päälle. AKL:n järjestelmä on näistä kahdesta enemmän suoriin, käytännön tason ongelmien, niiden ratkaisuiden ja dokumentointiin pohjautuva järjestelmä, kun taas ISO 14001 -pohjainen järjestelmä perustuu jatkuvaan kehitykseen, seurantaan, poikkeaminen havaitsemiseen ja niihin puuttumiseen, sekä säännöllisiin auditointeihin.

3.1 AKL:n ympäristöohjelma

Toyota Auto Finland Oy:n jälleenmyyjäliikkeissä on käytössä Autoalan keskusliiton oma ympäristöohjelma, jonka tavoitteena on ottaa ympäristöarvot huomioon korjaamotoiminnassa. AKL:n oma ympäristöohjelma tulisi olla ajan tasalle päivitettyä ennen ISO 14001 -ohjelman laatimista ja yrityksen kulutusraportit päivitettyä AKL:n portaalin puolelta. Sisällöltään ohjelma vaatii jätekartoituksen, käytössä olevien kemikaalien kartoituksen, jätehuollon kirjanpidon, kunnallisten jätehuoltomääräysten sekä jätehuoltolakien noudattamisen sekä kehityssuunnitelmat ja yrityksen asettamat tavoitteet ympäristöohjelman suhteen. AKL:n ohjelma ottaa huomioon normaalit yrityksen toimintaolosuhteet sekä hätätilanteet laadittuine pelastussuunnitelmineen, kuten tulipalot yms. välitöntä ihmisille vaaraa aiheuttavat olosuhteet.

Kaikilla organisaation työntekijöillä tulisi olla käsitys ympäristöjärjestelmän mukaisesta toiminnasta ja miten järjestelmä vaikuttaa omiin työskentelymetodeihin, esim. asentajien kiinteän, öljy ja nestejätteen lajittelu vastuullisesti energijätteen, ongelmajätteen tai sekajätteen mukaan.

Järjestelmää koskevista pykälistä tulisi pystyä keskustelemaan johtoportaan ja muiden työntekijöiden kesken. Vastuullisuusalueet ja järjestelmästä vastaava auktoriteetti tulee olla yrityksen puolesta määriteltynä, jonka vastuualueeseen kuuluu EMS:n todellisen käytön valvonta.

3.1.1 AKL:n ympäristöohjelman ajantasaisuus ja päivitys

AKL:n omaa, jo käytössä olevaa ympäristöohjelmaa seurataan ja päivitetään käyttötarkoitukseen suunnitellun ympäristöportaalin kautta (kuva 1.), jota kautta myös sertifiointiauditoinnit, esiauditoinnit ja vuosittaiset Toyotan ympäristökyselyt täytetään ja toteutetaan. Kyseiseen portaaliin on pääsy kaikilla oikeutetuilla henkilökunnan jäsenillä ja seurantaan on nimetty ympäristövastaava, joka Toyotan päästä vastaa näiden tilastojen seurannasta. Tilastojen jälkikäteen täydentäminen, poikkeamien sekä virheellisesti ilmoitettujen lukumäärien korjaus sekä ympäristötavoitteiden muokkaus onnistuu ajankohdasta riippumatta.

The screenshot shows the 'Auditointiportaali' (Audit Portal) interface. At the top, there is a navigation bar with 'Auditoinnit', 'Ympäristöraportit', 'Tiedostot', and 'Tiedotteet'. The main content area is titled 'YMPÄRISTÖRAPORTOINTI' and contains a search bar with the text 'Alla on listaus kaikista ympäristöraporteista.' Below the search bar, there is a checkbox for 'näytä vain viimeisin tieto' and a search button labeled 'Suodata'. The search results are displayed in a table with columns: Ynro-tpnro, Toimipaikan nimi, Osoite, Toimipaikka, Vuosi, Aloit., and Vast. The table shows three entries for the year 2021, 2020, and 2019, all for the location 'Tampere' and 'Sellukatu 1'. Each entry has links for 'kysely' (survey) and 'tilasto' (report).

Ynro-tpnro	Toimipaikan nimi	Osoite	Toimipaikka	Vuosi	Aloit.	Vast.
60785-60785	Tampereen Huoltoykkönen Oy	Sellukatu 1	Tampere	2021	31.12.2021 ▶ kysely	10.05.2022 ▶ tilasto
60785-60785	Tampereen Huoltoykkönen Oy	Sellukatu 1	Tampere	2020	15.01.2021 ▶ kysely	26.02.2021 ▶ tilasto
60785-60785	Tampereen Huoltoykkönen Oy	Sellukatu 1	Tampere	2019	14.06.2020 ▶ kysely	11.07.2020 ▶ tilasto

Toimipaikkoja: 3 kpl

KUVA 1. AKL ympäristöportaali

Seurattavia parametrejä kyselyissä oli paljon. Yrityksen perustiedoissa oli kirjattuna palkattu henkilöstö, jaoteltuna jälkimarkkinoinnin puoleen sekä eri osastojen mekaanikkoihin. Näiden lisäksi perustietoihin lukeutui liikevaihto, myydyt uudet autot sekä kiinteistön liiketilan koko raportoidulta vuosijaksolta.

3.1.2 Jättemäärän dokumentointi ja seuranta

Jättesuunnitelmassa jokainen jätealue on määriteltävä AKL:n omalla jättekoodilla ja jokaiselle mahdolliselle jätteelle on asetettu syntynyt määrä, tavoite, yksikkö,

yksikkökustannukset sekä yhteistyökumppani jätteenkäsittelyketjussa. Pääpainopiste jättesuunnitelmassa on, jätteen kokonaismäärän minimoinnin lisäksi kierätettävän ja uusiokäyttöön soveltuvan jätemäärän kasvattaminen suhteessa kaatopaikalle loppusijoitettavaan sekajätteeseen nähden. Dokumentointi ja mahdolliset syntyvät kustannukset on tässä tärkeä kirjata vuosiraporttiin ylös, koska AKL ylläpitää koko maan kattavaa vertailutietokantaa eri yrityksen ympäristöstatistiikan suhteen.

JÄTELAJIT					
	Määrä	Tavoite	Yks.	Yksikkökust.	Yhteistyökumppani
060205 Emäsjäte raskasmetallipitoinen neste	0		kg	0,00 €	
080111 Maalijäte kiinteä / Orgaaninen jäte kiinteä	0		kg	0,00 €	
080409 Liimajäte kiinteä	0		kg	0,00 €	
080501 Polymeeroituvat/erillisyyttöä vaativa jäte neste (maalien, liimojen ja lakkojen kovetteet)	0		kg	0,00 €	
120103 Ei-rautametallien viilaus- ja sorvausjätteet	0		kg	0,00 €	
120301 Alkalinen pesuvesijäte neste (vesipitoiset pesunesteet)	50		kg	0,00 €	
130205 Jäteöljy	3260		kg	0,00 €	REMEO
130208 Öljyvesiseos jäte neste (muut moottori, vaihteisto- ja voiteluöljyt)	100		kg	0,00 €	REMEO
130502 Öljykaivo pohjaliete	500		kg	0,00 €	L&T
130506 Öljykaivo pintakerros	50		kg	0,00 €	L&T
130507 Öljy ja pesuaine-erotin koko nesteosa	0		kg	0,00 €	
130508 Hiekanerottimien ja öljynerottimien jäteseokset	0		kg	0,00 €	
130701 Polttoöljyjäte neste	0		kg	0,00 €	
140603 Liuotinjäte halogeeniton neste / Orgaaninen jäte neste	0		kg	0,00 €	
150101 Pahvi ja kartonki	485		kg	0,00 €	VALTO KOIVULA OY

KUVA 2. Kuvakaappaus jäteraportista

3.1.3 Vastuuhenkilöiden määrittäminen

Vastuuhenkilöiksi luettiin yrityksen ympäristöorganisaatioon kuuluvat henkilöt, joiden vastuualueeseen kuuluu AKL-ympäristöohjelman vetovastuu, osastopäälliköt eli tässä tapauksessa korjaamopäällikkö, koska tason 2 myyjäliikkeenä

uusien autojen kauppatoimintaa ei yrityksessä ole. Vastuuhenkilöille määriteltiin myös varahenkilö.

3.1.4 Toiminnasta syntyvä jäte

Ohjelman raportoinnin oleellisena osana toimii yrityksen määrittelemä jätehuolto-suunnitelma, johon dokumentoidaan vuotuisella aikavälillä syntyvät kiinteät jätemäärät, nesteet, ongelmajäte sekä muut jätekatgoriat. Myös jätesiirtokirjat ja hallipuolen öljynerotuskaivojen tyhjennys selvitykset ovat välttämättömänä osana tätä ohjelmaa.

3.2 ISO 14001-standardi

AKL:n oman ympäristöohjelman päivitettyä ajantasaiseksi, voitiin aloittaa rakentamaan ISO 14001-standardin pohjaista hallintajärjestelmää. Ohjeistuksena jokaiselle vaadittavalle osa-alueelle käytettiin ristiviittausta standardin mukaisesti, jolloin tietojen paikkaansa pitävyys voidaan tarkistaa helposti esimerkiksi sisäisen tai ulkoisen auditoinnin yhteydessä tarpeen mukaisesti (taulukko 1).

TAULUKKO 1. ISO 14001:2015 taulukko B.1

Taulukko B.1 Standardin ISO 14001:2015 kohtia vastaavat standardin ISO 14001:2004 kohdat

ISO 14001:2015		ISO 14001:2004	
Kohdan otsikko	Kohdan numero	Kohdan numero	Kohdan otsikko
Johdanto			Johdanto
Soveltamisala	1	1	Soveltamisala
Velvoittavat viittaukset	2	2	Velvoittavat viittaukset
Termit ja määritelmät	3	3	Termit ja määritelmät
Organisaation toimintaympäristö (vain otsikko)	4		
		4	Ympäristöjärjestelmää koskevat vaatimukset (vain otsikko)
Organisaation ja sen toimintaympäristön ymmärtäminen	4.1		
Sidosryhmien tarpeiden ja odotusten ymmärtäminen	4.2		
Ympäristöjärjestelmän soveltamisalan määrittäminen	4.3	4.1	Yleiset vaatimukset
Ympäristöjärjestelmä	4.4	4.1	Yleiset vaatimukset
Johtajuus (vain otsikko)	5		
Johtajuus ja sitoutuminen	5.1		
Ympäristöpolitiikka	5.2	4.2	Ympäristöpolitiikka
Organisaation roolit, vastuut ja valtuudet	5.3	4.4.1	Resurssit, roolit, vastuut ja valtuudet
Suunnittelu (vain otsikko)	6	4.3	Suunnittelu (vain otsikko)
Riskien ja mahdollisuuksien käsittely (vain otsikko)	6.1		
Yleistä	6.1.1		
Ympäristönäkökohdat	6.1.2	4.3.1	Ympäristönäkökohdat
Sitovat velvoitteet	6.1.3	4.3.2	Lakisääteiset ja muut vaatimukset
Toimenpiteiden suunnittelu	6.1.4		
Ympäristötavoitteet ja niiden saavuttamiseen tarvittavien toimien suunnittelu (vain otsikko)	6.2		
Ympäristötavoitteet	6.2.1	4.3.3	Päämäärät, tavoitteet ja ohjelmat
Ympäristötavoitteiden saavuttamiseen tarvittavien toimenpiteiden suunnittelu	6.2.2		
Tukitoiminnot (vain otsikko)	7	4.4	Järjestelmän toteuttaminen ja toiminta (vain otsikko)
Resurssit	7.1	4.4.1	Resurssit, roolit, vastuut ja valtuudet
Pätevyys	7.2		
Tietoisuus	7.3	4.4.2	Pätevyys, koulutus ja tietoisuus
Viestintä (vain otsikko)	7.4		
Yleistä	7.4.1		
Sisäinen viestintä	7.4.2	4.4.3	Viestintä
Ulkoisen viestintä	7.4.3		
Dokumentoitu tieto (vain otsikko)	7.5		
Yleistä	7.5.1	4.4.4	Dokumentointi

4 ISO 14001 YMPÄRISTÖKÄSIKIRJAN OHJEISTUKSET JA SUUNNITTELU

4.1 Yleiset vaatimukset ja suunnittelu

Suunnitteluvaiheessa kartoitetaan autoliikkeen toiminnot, palvelut ja tuotteet, jotka ovat ympäristön kannalta vaikuttavia tekijöitä. Suunnitellaan toimintamethodit, joilla lakisääteiset vaatimukset tulevat täytetyiksi. Päämäärät, aikataulut ja toimenpiteet saavuttamiseksi täytyy olla selvitetty.

4.1.1 Ympäristöpolitiikka

Ympäristöpolitiikka määrittelee autoliikkeen havitteleman tavoitteen ympäristönhallinnan suhteen. Tällä varmistetaan toiminnan periaatteet ja tarkoituksenmukaisuuteen keskittymisen.

ISO 14001:2015 päivitetyn kohdan 5.2, entinen 4.2 mukaan ympäristöpolitiikkaan täytyy tarkasti määritellä sitoutuminen jatkuvaan parannukseen, saasteiden estoon sekä yhdenmukaisuuden ajan tasalla oleviin ympäristöregulaatioiden noudattamiseen. Myös autokaupan sektorin ja emoyhtiön tavoitteiden ja velvoitteiden noudattaminen, sitoutuminen ympäristötavoitteiden progressiivisuuteen sekä EMS:n dokumentointiin, auditointiin ja ylläpitoon kuuluu tähän pykälään. Johdon sitoutuminen näiden tavoitteiden täyttymisen kannalta on tärkeää. Mahdollisista muutoksista ympäristöpolitiikkaan tulisi aina tiedottaa yrityksen henkilöstöä sekä muita mahdollisia organisaation tahoja. (Edwards, 2004, 24; SFS-EN ISO 14001:2015, 16.)

Yllä mainitut seikat tulee täyttyä absoluuttisesti ja varsinkin ympäristön kannalta merkittävien lainsäädäntöjen tulee täyttyä. Huoltoykkösen oma päivitetty AKL:n ohjelmasta löytyvä ympäristöpolitiikka (liite 1) on yrityksen johdon laatima ja siihen on kiteytetty lähtökohdat yksinkertaisesti ja tiiviisti.

Ympäristöpolitiikkaan määritellään myös Toyota Motor Corporationin määrittelemät ympäristöarvot, ajatus ja -toimintamallit, sekä sitoumukset, joiden mukaan yritys pyrkii toimimaan liiketoiminnassaan (liite 2.)

4.1.2 Ympäristönäkökohdat

Ympäristöohjelman ympäristönäkökohdat käsittävät yrityksen toiminnan joko positiiviset, tai negatiiviset asiat, jotka saattavat vaikuttaa ympäristömuutoksiin. Positiivisia yrityksen ympäristönäkökohtia voivat olla huoltotoiminnassa syntyvien jätteiden ja energiankulutuksen oikeanlainen, lainsäädäntöä ja ympäristöohjelmaa mukaileva kierrätys, ohjeistus tai loppusijoitus. Myös tähän osa-alueeseen voidaan lukea esimerkiksi huollon sijaisautojen CO₂-päästötasojen vuotuinen seuranta, kiinteistön sähkön ja -vedenkulutuksen vuotuinen dokumentointi ja siten näiden seikkojen vähentäminen ja optimointi ilman, että yrityksen toiminta kärsii tästä.

Edwardsin (2004) mukaan hyvä lähtökohta ympäristönäkökohdille on muistaa, että suurimmat ympäristövaikutukset vaikuttavat työympäristön ulkopuolella, kontrastina työntekijöitä vaikuttaviin turvallisuus -ja terveysriskeille. Tällöin täytyisi lähteä kartoittamaan kaikkea työympäristöstä lähtevää, mikä voisi vaikuttaa ympäristöön kuormittavasti (Edwards, 2004, 25.)

Suunnitteluvaiheessa katsotaan, tunnistetaan ja tiedostetaan nämä merkittävimmät, ympäristönäkökannalta eniten kuormittavimmat tekijät ja kirjataan ne ympäristöohjelmaan toimintasuunnitelman kanssa, jolla näitä tiedostettuja tekijöitä tai tuotteita voidaan hallita ja niiden ympäristövaikutusta minimoida omalla toiminnalla (liite 3.)

4.1.3 Lakisääteiset kohdat sekä muut velvoitteet ja vaatimukset

Autoalaa koskevien lakisäädösten tunteminen ja niiden noudattaminen ovat minimitason perusteita ja ehdottomuus Suomessa toimiville yrityksille. Myös ympäristöjärjestelmässä tulee ottaa nämä velvoitteet huomioon, tärkeimpänä näistä toimii jätelaki 17.6.2011/646, jossa 2021 muutoksen jälkeen pääpaino on aikaista

suurempi syntyvän jätteen vähentämisen, uusiokäytön lisäämisen ja lajittelussa (Jätelaki, 17.6.2011/646). Myös Pirkanmaan kunnallisen puolen jätehuoltoa koskevat määräykset kuuluvat tähän osa-alueeseen (liite 4).

Muita liiketoiminnassa sovellettavia ympäristönäkökohtien asioita ovat Toyota Auto Finland Oy:n asettamat ympäristönsuojeluohjeet sekä myös Autoasi-ketjun asettamat ohjeistukset.

4.1.4 Päämäärät ja tavoitteet

Ympäristöohjelman käytännön päämäärät ja tavoitteet keskittyvät kierrätysprosessiin, syntyvän jätteen minimointiin, energiajätteen ja sekajätteen kokonaissuhteen optimointiin, paperisen jätteen vähentämiseen, kiinteistön siistinä pitämiseen, sähkön- ja vedenkulutuksen minimissä pitämiseen sekä kehityskohteiden määrittämiseen, kehitystavoitteiden kartoittamiseen ja käytännön suunnitelmien päivitykseen näiden mukaisesti.

4.1.5 Organisaation roolit, vastuut ja valtuudet

Asianmukaisen johdon on varmistettava, että olennaiset EMS:n kannalta olevat roolit ja vastuuhenkilöt ovat määritetty ja viestitetty yrityksen sisällä. Ylimmän johdon täytyy määritellä, kenellä on vastuualueena sekä valtuutena varmistaa ympäristöjärjestelmän kriteerien täyttyvyys kansainvälisten standardien mukaisesti sekä myös raportoida ylimmälle johdolle laaditun järjestelmän suorituskyvystä, mukaan lukien ympäristönsuojelun tasosta. (SFS-EN ISO 14001:2015, 17.) Jätteenkäsittelyn puolelta yhteistyökumppanin kautta saa tietoa mahdollisten jätelakien muutoksien tapauksessa. Reklamaatiot ja muut mahdolliset palautteet ympäristöaspekteihin liittyen dokumentoidaan ja käydään läpi vastaavien tahojen kanssa.

4.1.6 Koulutukset

Työntekijöiden kuuluu olla tietoisia ja sitoutuvaisia omien vastualueidensa mukaisesti ympäristöohjelman mukaisesti, lajittelutietoisuudella ja muulla omalla toiminnalla voidaan vaikuttaa tähän. Ympäristöohjelman mahdolliset koulutukset katsotaan niitä tarjoavien tahojen portaaleista, kun niitä on tarjolla. Sisäisillä auditoinneilla pidetään yllä koulutusten, tiedotteiden ja muiden ympäristöohjelmaan liittyvien seminaarien aikataulutusta ja läpikäyntiä.

4.1.7 Tiedonkulku

Tiedonkulun suhteen sisäisessä tiedotuksessa mahdolliset puutteet ja havainnot, mitkä koskevat ympäristöohjelman osa-alueita, kuuluu dokumentoida ja käydä läpi palaverissa. Yritykseen tuleva tiedonkulku toimii lakimuutosten ja muiden merkittävien muutoksien kohdalta AKL:n tiedotuskanavien kautta tai lakipalveluiden kautta, jolloin yritys pysyy tietoisena ajantasoisesta ympäristölainsäädännöstä.

4.1.8 Dokumentointi ja asiakirjojen seuranta

ISO 14001-vastaavan ympäristöohjelman kokonaisuus on saatavilla yrityksen halukkaille tahdoille vapaasti näin heidän halutessaan. Ympäristövastaava on vastuullinen dokumentin ajankohtaisuudesta, jos tähän on tullut poikkeamien tai muiden tekijöiden vuoksi muutoksia, jotka on läpikäyty ja hyväksytty. Jätteiden siirtoasiakirjat ja muut dokumentoitavat asiakirjat arkistoidaan ja pidetään yllä kemikaalivastaavan toimesta. Kaikki dokumentointi noudattaa GDPR asetuksia.

4.1.9 Toimintojen ohjaus

Standardin mukaisia, ohjelmaan määriteltyjen tavoitteiden sisäinen ohjaus toimii sisäisiä tarkastuksia hyödyntäen. Tavoitteiden muutokset ja muita ohjelman aspekkeja seurataan säännöllisesti, vastuuhenkilöt ovat velvollisia olemaan sidosryhmien tekemään mahdollisia muutoksia toiminnan, laadun, lainsäädännön tai

muun ympäristöohjelman kannalta oleellisten muutosten suhteen, jos tämä koskettaa sidosryhmiä.

4.1.10 Häätätilannesuunnitelma

Hätätilanteiden tai muiden potentiaalisesti henkilöille vaarallisten tilanteiden suhteen on laadittu kirjallinen ohjeistus, väestönsuojelun suunnitelma sekä pelastussuunnitelma näitä tilanteita varten. Ympäristöä koskevien onnettomuustilanteiden kohdalla ympäristövastaava ottaa asian käsittelyyn, jonka jälkeen tehdään suunnitelma seuraamuksista ja muutoksista asian korjaamisen ja ennaltaehkäisyyn suhteen, henkilökuntaa tiedottaen.

4.1.11 Mittaukset ja seuranta

Yrityksen ympäristövastaava seuraa ympäristöohjelmaa koskevia osa-alueita erilaisten mittareiden kautta ja raportoi näistä oleellisen datan ja avainluvut AKL:lle toimitettaviin ympäristöraporttien yhteyteen. Kiinteistön lämmityskuluja, käytettyä energiaa ja sähkönkulutusta seurataan ja lukemat jaotellaan muiden kiinteistössä toimivien yritysten kesken.

4.1.12 Poikkeamat ja korjaavat toimenpiteet

Mahdollisten poikkeamien tapauksessa poikkeamat kartoitetaan ja tunnistetaan johdon katselmusten, palautteen, henkilökohtaisten havaintojen, reklamaation tai muun mittauksen myötä. Läheltä-piti tilanteet dokumentoidaan ympäristövastavaan käsiteltäväksi, kriittiset tilanteet käydään viiveettä läpi ja välittömästi vastuuhenkilön ja esimiehen välillä.

4.1.13 Ympäristöriskien kartoitus

Korjaamotoiminnan mahdolliset ympäristöä kuormittavat tekijät ja riskit kuuluvat tiedostaa ja käydä läpi sisäisen auditoinnin yhteydessä vähintään vuosittain, useammin tarpeen mukaan, jos ennen tiedostamattomia riskitekijöitä tulee ilmi.

Erilaiset öljyihin, jäädytin- ja jarrunesteisiin, kylmäaineisiin ja muihin kemikaaleihin liittyvät riskit ovat oleellisena. Jätekeruun suhteen katsotaan oikeanlainen jaottelu jätetyypeittäin, oikeanlaisiin merkittyihin astioihin.

4.1.14 Sertifiointi ja auditointi

Ennen sertifiointiauditointiprosessia tehdään sisäinen auditointi ympäristöohjelmaa koskevien asioiden suhteen, näin tarkastaen toimivuuden. Itse sertifiointiauditointi suoritetaan erikseen sovittuna ajankohtana. Myönnetty sertifikaatti on voimassa kolme vuotta, jonka jälkeen sertifiointiauditointi on suoritettava uudestaan edellä mainitun aikajakson tullessa täyteen. Muuten suoritetaan vuosittainen määräaikauditointi, jolla varmistetaan järjestelmän toimiva ylläpito ja standardivaatimusten täyttö.

4.1.15 Johdon katselmus

Yrityksen ylimmän johdon katselmus suoritetaan säännöllisesti vuosittain, tarkoituksena tällä on arvioida ympäristöjärjestelmän toimivuus ja tehokkuus käytännön tasolta katsoen. Tarkastuksien ja mittauksista vuoden aikana kerättyä dataa analysoidaan ja tehdään arvio, jossa arvioidaan tavoitteiden saavutusta. Korjaavat toimenpiteet, optimoinnit ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet arvioidaan myös, jos näille nähdään tarvetta. Katselmuksesta laaditaan myös pöytäkirja.

4.2 ISO 14001-ympäristöohjelman viimeistely ja kokoaminen

Tarkastettua kaikki standardin vaatimukset auditointia varten, voitiin valmis ympäristöohjelma kasata ja käydä sisäisesti läpi. Oleellisten vastuuhenkilöiden nimeäminen sovittiin yrityksen kesken.

Valmis ympäristöohjelma tallennettiin yrityksen OneDrive-pilvipalveluun sähköisesti ja myös fyysinen paperikopio laitettiin jakoon. Näin jokainen työntekijä pääsee halutessaan näkemään ohjelman sisällön ja antamaan palautetta mahdollisten parannusehdotusten puolesta tai antamaan palautetta mahdollisten virhetilanteiden tai muun tekijän vuoksi.

5 JÄRJESTELMÄN SERTIFIOINTIAUDITOINTI JA JATKOTOIMENPITEET

Yrityksen käyttöön tulevan ISO 14001 yhteensopivan ympäristöohjelman laadittua, tuli varata sopivien, akkreditoitujen tahojen sekä yrityksen edustajan väliltä katsoa päivämäärää sertifiointiauditointia, eli ensimmäistä virallista käyttöön otettavan hallintajärjestelmän tarkastusvalidointia varten. Tätä ennen oli yrityksessä tehty sisäistä auditointia puutteiden, virheiden ja muiden epäkohtien osoittamiseksi ja niiden korjaamiseksi tarpeen mukaan. Ympäristöohjelma jaettiin yrityksen sisäiseen käyttöön, kaikkien vapaasti luettavaksi näin henkilökunnan halutessa. Sertifiointiauditointiin sovittiin sekä AKL:n auditoijan, että yrityksen henkilökunnan kesken päivämääräksi 15.11.2022.

Kuitenkin ennen sertifiointiauditoinnin ajankohtaa, yrityksen tämänhetkisestä taloustilanteesta, jossa toissijaisia, ei kriittisiä palveluita ja kuluja pyritään vähentämään, sekä henkilöstön määrän vähentymisen vuoksi, päätettiin osapuolten kesken, että varsinaista ISO 14001-sertifiointiauditointia tehtäisi vielä näistä teki- jöistä, sekä järjestelmän suhteellisen suurten ylläpitokulkujen vuoksi. Auditointiin sovittiin osapuolten kesken, että AKL:n auditoija suorittaa kevyemmän, Toyotan oman AKL:n ympäristöohjelman tasopäivityksen sertifiointiauditoinnin.

Suunnittelemani ISO 14001-ympäristönhallintaohjelma jää siis yrityksen haltuun, mutta tämänhetkisessä tilanteessa sen sertifiointiauditointi ei ole taloudellisesti kannattavaa. AKL:n auditointi käsittelee kuitenkin samoja osa-alueita ennalta suunnitellun ISO 14001-yhteensopivan ympäristöohjelman kanssa.

5.1 Auditoinnin kulku

Auditointiprosessi alkoi palaverin piireissä aikataulutuksen ja varsinaisen sertifiointiauditointisuunnitelman yhteisellä läpikäynnillä. Läsnä olevien osapuolten, eli ympäristövastaavan, auditoijan ja minun välillä tutustuttiin myös AKL:n ympäristöohjelman sisältöön ja tehtiin selvitys yritystä koskevista toimintaympäristön mahdollisista muutoksista.

Ennen tätä tehdyn sisäisen auditoinnin yhteydessä täytetyn ja päivitetyn AKL:n ohjelman ympäristöraportti käytiin osa-alueittain läpi. Pääpainona auditoija katsoi tässä yrityksen ilmoittaman ympäristöpolitiikan, sen arvot ja tavoitteet sekä kehityssuunnitelman. Sidosryhmien ilmoitus, käytännössä jätehuoltotoimijoiden ilmoitus niiden jätevastuualueineen ja siirtokirjoineen olivat myös tärkeässä roolissa ja välttämättömyys.

Toimitilakerroksella auditoijan kanssa tarkastettiin lakisääteisten velvoitteiden, Toyotan asettamien vaatimusten, jätepuolen lajittelu sekä GDPR asetuksen noudattamiseen liittyvät kohdat, yrityksen käytössä olevien kemikaalien listaus käyttöohjeineen ja mahdollisine varoituksineen, ensiapuun, paloturvallisuuteen sekä hätätilanteessa toimintaan liittyvien suunnitelmien paikkaansa pitävyys ja näiden aspektien täyttyminen.

Korjaamohallin päällinen yleisilme katsottiin ensimmäisenä, tässä osa-alueessa ei ollut normaalista poikkeavia tekijöitä; kulkureitit olivat vapaita, liikuteltava laitteisto oikeilla, niille määrätyillä paikoillaan, hallin valaistus oli ehjä ja valotehoon, että lamppujen lämpöarvoiltaan Toyotan direktiivejä vastaava. Katon tasalla sijaitsevat pakokaasunpoistoimurit olivat toimintakuntoisia, paineilmajärjestelmässä ei ollut vuotoja, autonostimet olivat toimintakuntoisia ja niiden huollot oli tehty sekä merkattu tyyppikilpeen ohjeistuksen mukaisesti. Säilötyt kemikaalit käytiin läpi, listan paikkansapitävyys tarkastettiin ja varoitukset tarkastettiin.

5.2 Auditoinnin tulokset ja jälkitoimenpiteet

Auditointikierroksen jälkeen auditoija sekä yrityksen osapuolet kävivät läpi kootun listan havainnoiduista epäkohdista ja poikkeamiksi luokiteltavista tarkastuskohdeista. Yhteenvedossa auditoija kommentoi alussa läpikäytyjä ympäristöohjelmaan kirjoitettuja yrityksen edustamaa ympäristöpolitiikkaa, toimintasuunnitelmia ja jäteraportointia.

Virheitä, joita ei vakavuudeltaan voitu määritellä poikkeamiksi, havaittiin muutama. Ensimmäisenä virheenä oli sekajäteastiaston liian suuri lukumäärä suhteessa energiajäteastiaston ja muihin jätteisiin nähden. Tällöin liiketoiminnassa syntyy turha määrä muuten energiaksi hyödynnettävää jätettä, joka nyt päättyy loppusijoituksessa hukkaan. Työntekijöiden lajitteluohjeistukset olivat näkyvillä ja riittävän selkeitä, mutta itse astioiden jaottelu katsottiin virheelliseksi tekijäksi. Toinen virhetekijä oli osittain puuttuvat ylivuotoalustat jäteöljyn ja muiden jätenesteiden säilytyksessä käytettävien, staattisena olevien 208 litran pelti- ja muovityynyreiden alle. Nämä ylivuotoalustat ovat jätelainsäädännön mukaan oltava, joten tästäkin kirjattiin virhe. IBC-konttien kohdalla nämä alustat löytyivät. Kolmantena ja näistä pienimpänä virheenä oli väestönsuojan tiiveyden testauksen ylittyminen kolmella vuodella viimeisimmästä tyyppikilven tarkastuspäivämäärästä.

Kierroksen ainoa poikkeamaksi luokiteltava asia oli puuttuvat erotuskaivon tyhjennysasiakirjat, joiden fyysistä kopiota ei ole tuntemattomasta syystä dokumentoitu muiden vastaavien jätehuoltokumppanien siirtokirjojen kanssa. Poikkeamien, kuten edellä mainitun puuttuvien asiakirjojen kanssa, tilanteen korjausaika tälle oli kolme kuukautta, jolloin poikkeaman korjaustoimenpiteiden suorituksen jälkeen auditointi olisi hyväksytysti suoritettu.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön alkuperäisenä tarkoituksena oli suunnitella ja ottaa käyttöön ISO 14001-yhteensopiva ympäristönhallintajärjestelmä Tampereen Huoltoykkönen Oy:ssä. Työn tavoitteet saavutettiin omasta ja yrityksen mielestä suunnittelun osalta, mutta itse sertifiointiauditointia ei tämänhetkisten yritystä koskevien taloudellisten rajoitteiden, työntekijöiden määrän ja muiden rajoitteiden suhteen ollut realistista tehdä, ottaen huomioon järjestelmän ylläpidon suhteessa nykytilanteeseen.

AKL:n akkreditoima auditoija, Mikko Pulkkinen katsoi AKL:n auditoinnin jälkeen luomani ISO 14001-ohjelman läpi, kun se hänelle lähetettiin. Hänen ja yrityksen johdon mielestä ohjelma täyttäisi ISO 14001-standardin vaatimukset, jos sertifiointiauditointi suoritettaisiin. Yrityksen tilanteen parantuessa, mahdollisesti lähitulevaisuudessa, sertifiointiauditointi voitaisiin näin suorittaa suhteellisin vähin vaivoin, kun nyt laadittu suunnitelma on jo olemassa.

Opinnäytetyöprojektiin liittyi monia haasteita ja kysymyksiä. Pääasiallisena haasteena, varsinkin projektin alkuvaiheissa, oli itse ympäristöjärjestelmän ja ISO 14001-standardin hahmottaminen ja se, miten se käytännössä toimii. Standardi on laaja ja suhteellisen hankalalukuinen, mutta jäsentelyllä ja sen pienempinä kokonaisuuksina ajattelemisella auttoi. Kun ohjelmaa rakensi eteenpäin normi kerrallaan, ymmärsi standardin sisällön paljon paremmin. Itse varsinaisen konkreettisen hyödyn suuruus yritykselle saattaa vaihdella paljon riippuen toiminnan laajuudesta. Tässä kohtaa tuli pohdittua myös tämän standardin skaalautuvuutta ja sitä, miten hyvin se skaalautuu nimenomaan alaspäin pienempiä yrityksiä ajatellen. Mahdollisesti suurempi yritys, jolla on enemmän resursseja ja henkilökuntaa, joille vastuualueet ja raportoinnin voi jaotella, hyötyy enemmän vuositasolla tämänkaltaisesta ohjelmasta, kuin pienempi yritys. Henkilökohtaisesti ajateltuna projekti oli mielenkiintoinen ja vaikkakin varsinaista tavoitetta ei nyt saavutettu, näin auditointiprosessia henkilökohtaisesti ja sain käsitystä isommista hallintajärjestelmistä.

LÄHTEET

Autoalan Tiedotuskeskus. 2022. Liikenne- ja kuljetusalan vähäpäästöisten liikenteen tiekartta. Viitattu 13.11.2022 https://www.aut.fi/files/2196/Liikenteen_tiekartta_Tiivistelmaraportti_2022.pdf

Edwards, A. J. 2004. ISO 14001 Environmental Certification Step by Step: Revised Edition. Oxford. Butterworth-Heinemann

ISO 14001 Key Benefits. 2015. International Organization for Standardization. <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100372.pdf>. Viitattu 13.11.2022

ISO 14001 Ympäristöjohtamisen standardisarja. 2022. Suomen Standardisointiliitto SFS ry. <https://sfs.fi/standardeista/tutustu-standardeihin/suositut-standardit/iso-14000-ymparistojohtamisen-standardisarja/#Standardi>. Viitattu 13.11.2022

Jätelaki 17.6.2011/646

SFS-EN ISO 14001:2015. Ympäristöjärjestelmät. Vaatimukset ja niiden soveltamisohjeita. Helsinki: Suomen Standardisointiliitto SFS.

Tampereen Huoltoykkönen OY. 2022.

Tilastokeskus. 2022. Käsitteet, ympäristönsuojelu. Suomen Tilastokeskus. Luettu 13.9.2022. <https://www.stat.fi/meta/kas/ymparistonsuoje.html>

Toyota UK. 2013. What is kaizen and how does Toyota use it?. Toyota GB PLC. Luettu 13.5.2023 <https://mag.toyota.co.uk/kaizen-toyota-production-system/>

Toyota. 2022. Ympäristötavoite 2050. Toyota Auto Finland Oy. Luettu 13.9.2022. <https://www.toyota.fi/tutustu-toyotaan/ymparisto/ymparistotavoite-2050>

LIITTEET

Liite 1. Tampereen Huoltoykkönen Oy:n AKL-ympäristöohjelman ympäristöpolitiikka

YMPÄRISTÖPOLITIikka

Yrityksen ympäristöpolitiikka

Yrityksemme ympäristöpolitiikka on sitoutua ympäristöystävällisempään toimintamalliin, toimia kestävän kehityksen mallin mukaisesti, käyttää ympäristöystävällistä teknologiaa, lisätä ekologista tietoisuutta koulutuksien ja toimintatapojen kautta sekä pienentää yrityksemme hiilijalanjälkeä ja ympäristökuormitusta suosimalla vihreitä vaihtoehtoja. Myös henkilökunnan koulutukset korkeajännitesähköjärjestelmien suhteen, kuten SFS-6002, ovat tärkeitä kasvavan sähköautojen huoltokysynnän vuoksi.

Ympäristötavoitteet

Tavoitteina meillä on parantaa jätteiden lajittelua ja niiden kirjanpitoa, kierrättää mahdollisimman paljon, vähentää paperin käyttöä hyödyntämällä sähköisiä järjestelmiä mahdollisimman paljon, suosia uusiutuvaa energiaa, käyttää energiatehokkaita laitteita, toimia ympäristölainsäädännön määräämillä toimintatavoilla ja tiedottaa asiakkaita ympäristöystävällisistä valinnoista. Tavoitteena meillä on myös päivittää liiketilat ISO 14001-standardin mukaiseksi.

Liite 2. ISO 14001-ympäristöohjelman ympäristöpolitiikka

TAMPEREEN HUOLTOYKKÖNEN OY YMPÄRISTÖOHJELMA

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 01. Yleiset vaatimukset ja suunnittelu	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoija: Mikko Pulkkinen
Vastuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuhenkilö: Pasi Virtanen

01.01 Ympäristöpolitiikka

Toimintamallimme:

- Ympäristötavoitteissa sitoudumme noudattamaan Toyota Motor Corporation jälleenmyyjäliikkeille laatimia ja asettamia ympäristönsuojelun näkökantoja -ja ohjeistuksia minimoimalla ympäristövaikutuksemme. <https://www.toyota.fi/tutustu-toyotaan/ymparisto/ymparistotavoite-2050>
- Pyrimme hyödyntämään jatkuvan kehityksen ja parantamisen ideaperiaatteeseen pohjautuvaan Kaizen- ajatusmalliin liiketoiminnassamme.
- Ympäristöystävällisyys, kestävä kehitys ja muut tämän osa-alueen aspektit ovat entistä enemmän oleellisia kuin koskaan aikaisemmin. Tasapaino ympäristön, yhteiskunnan tulevaisuuden ja talouden välille olisi tärkeää saavuttaa. Sitoutumalla näiden aatteiden mukaiseen toimintaan, pysymme tasoissa kilpailijoiden kanssa sekä mahdollisesti saada kilpailuetua näiden asioiden kautta. Myös asiakaskunta näkee ympäristöasioiden huomioonoton todennäköisesti positiivisena asiana olettaen, että se ei vaikuta palveluiden hintaan negatiivisesti asiakkaan kannalta.
- Pyrimme jokapäiväisessä toiminnassamme vähentämään kulutusta sekä huollon, että jälkimarkkinoinnin aspekteissa, suosimalla kierrätystä, uudelleenkäyttöä sekä uusiutuvia energiaratkaisuja.
- Toimimme ympäristönäkökohdat huomioon ottaen parhaan mukaan, ottaen huomioon, että liiketilat ovat vuokratiloja, joihin ei kaikilta osa-alueilta pysty vaikuttamaan ympäristökuorman suhteen kuin rajatusti.
- Noudatamme ympäristönsuojeluun kohdistuvia lakisääteisiä vaatimuksia vähintään minimivaatimuksilla ja suosimalla nämä ylittävät toimenpiteet aina mahdollisuuksien mukaan ottaen kustannukset huomioon.

Liite 3. ISO 14001-ympäristöohjelman ympäristönäkökohdat

01.02 Ympäristönäkökohdat

Toimintamallimme:

- ° Yrityksen työntekijöiden henkilökohtaisten työsuhdeautojen CO2-päästötasojen seuranta ja kannustaminen työsuhdeautoissa ympäristön kuormituksen kannalta vähäpäästöisempien mallien käyttö.
- ° Sähkökulutukseen vaikuttavien seikkojen tiedostaminen: yrityksemme lupautuu pakollisten liiketoimintaan vaadittavien käyttökohteiden ulkopuolelta minimoimaan turhan sähkökäytön sulkemalla laitteet, kun näitä ei tarvita.
- ° Pesupalvelujen veden kulutuksen seuranta ja pesuaineiden ympäristövaikutuksen huomioiminen: Pesupalveluiden tarjonnassa käytettyjen esipesu ja päällispesuaineiden vaikutuksen huomiointi ja mahdollisimman ympäristöystävällisten -ja kotimaisten pesuaineiden käyttö aina kun mahdollista.
- ° Ongelmajätteeksi luokiteltavien jäähdytys- ja jarrunesteiden asianmukainen keräys keräysastiaan, josta jätteenhuollon yhteistyökumppani sopimuksen mukaisesti kerää ja kierrättää kyseiset nesteet ongelmajätteenä lainsäädäntöä noudattaen.
- ° Syntyvä jäteöljy kerätään liikeltaviin jäteöljyvaunuihin, joista jäteöljyt tyhjennetään asianmukaisesti ylivuodon varalta varustettuihin keräyssäiliöihin. Kiinteiden öljy- ja polttoainesuodattimien tapauksessa sisään jäänyt jäteöljy tyhjennetään edellä mainittuihin vaunuihin ja valutetut suodattimet kerätään ja kierrätetään ongelmajätteenä. Ilmansuodattimien tapauksessa jaottelu tapahtuu energiajätteen keräysastioihin.
- ° Kaikkien korjaamolla olevien ajoneuvojen turhaa joutokäyntiä vältetään ja pakokaasumureita käytetään polttomoottoriautojen kanssa, kun autoa joudutaan käyttämään sisätiloissa.

Liite 4. ISO 14001-ympäristöohjelman lakisäätteiset kohdat

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 01. Yleiset vaatimukset ja suunnittelu	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoija: Mikko Pulkkinen
Vastuuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuuhenkilö: Pasi Virtanen

01.03 Lakisäätteiset kohdat sekä muut velvoitteet ja vaatimukset

Toimintamallimme:

- Jätelainsäädännön vaatimuksien mahdollisesti muuttuessa tietoa saamme AKL:n tiedotuskanavien ja ympäristöohjelman vuosiseminaarien kautta. Myös jätehuollon yhteistyökumppanien kautta on mahdollista saada informaatiota mahdollisista toimintaan vaikuttavista muutoksista.
- Jätelainsäädäntö (646/2011), sen muutetut asetukset ja muut valtakunnalliset ohjeistukset elinkeinoyrittäjälle ovat kerätty Ympäristöministeriön osoitteeseen <https://ym.fi/jatteet/jatelaki>
- Pirkanmaan kunnallisen puolen jätehuoltomääräykset ovat taas arkisoitu osoitteeseen <https://www.tampere.fi/organisaatio/alueellinen-jatehuoltolautakunta/jatehuoltomaaraykset>
- Ympäristövastaavan vastuualueelle kuuluu tiedottaa henkilökuntaa mahdollisista muutoksista, jos näillä on vaikutusta liiketoiminnan kannalta palaverien tai muun tiedotuskanavan kautta. Muutokset tulee kirjata Ympäristöohjelman käsikirjaan niin, että muutokset ovat henkilöstön nähtävillä. Muita sidosryhmiä ja yhteistyökumppaneita koskevat muutokset informoidaan myös ympäristövastaavan toimesta tilanteen sitä vaatiessa.
- Toimimme maahantuoja ja Toyotan merkkiorganisaation asettamien vaateiden mukaisesti, hyvää mainetta ja brändi-imagoa ylläpitäen.
- Yhteistyökumppanit; tavarantoimittajat, alihankkijat ja logistiikkaliikkeet asettavat toimintoihinsa liittyvät velvoitteet, esimerkiksi jakelureitit- ja aikataulut.
- Yrityksen oman henkilöstön vaateena toimii turvallinen ja terveellinen työympäristö.
- Liiketoiminnassa sovelletaan ympäristönsuojeluohjeita- ja käytäntöjä, joihin mukaan lukeutuu:
 - Jätteiden lajitteluohjeistus
 - Luvanvaraisen toiminnan alla toimiminen
 - Toiminta turvallisuus- ja pelastussuunnitelman mukaisesti
 - Terveydelle haitallisten kemikaalien asianmukainen ja turvallinen käsittely
 - Toyota Auto Finland Oy:n ympäristönsuojeluohjeet
 - Autoasi-ketjun ympäristönsuojelua koskevat ohjeistukset

Liite 5. ISO 14001-ympäristöohjelman päämäärät ja tavoitteet

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 01. Yleiset vaatimukset ja suunnittelu	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoija: Mikko Pulkkinen
Vastuuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuuhenkilö: Pasi Virtanen

01.04. Päämäärät ja tavoitteet

Toimintamallimme:

Tampereen Huoltoykkönen Oy:n päämääränä ja tavoitteena toimii:

- Kaatopaikalle päätyvän ja kierrätysprosessin kannalta kierrättämättömän jätteen minimointi ja näin myös energiajätteen määrän lisäystä kokonaisjättemäärään katsoen, tavoitteena ongelmajätteen ja energiajätteen kokonaissuhdeluvun optimointi. Jätelaskujen kautta tapahtuva suhdeluvun seuranta toimii indikaattorina.
- Kiinteistön ja toimitilojen yleisesti siistinä pitäminen. Laitteiston ja työkalujen pitäminen niille määrättyillä paikoilla ja tarpeettoman tavaran minimointi toimitiloista. Päivittäiset tilojen tarkastukset liikkeen sulkiessa ja yhteistyökumppanien sopimuksen mukaiset siivoukset liiketilalle.
- Paperisen jätteen määrän vähentäminen, sähköisten järjestelmien suosiminen aina kuin siihen on mahdollisuus ja siitä ei synny asiakkaalle haittaa. Tässä mittarina voidaan vertailla ostettua tulostuspaperimäärää edellisvuotiseen.
- Sähkönkulutuksen ja lämmityksen vähentäminen aina kuin mahdollista. Suositetaan käyttämään energialuokitukseltaan parempia vaihtoehtoja niin valaistuksen kuin liiketoiminnassa käytettävän laitteiston kanssa uusia laitehankintoja tehdessä. Seurantamittari tälle on energiankulutuksen vertailu edellisvuosiin nähden.
- Huollon sijaisautojen CO₂-päästötasojen seuranta. Dokumentoidut kilometrit kirjataan ylös ja määritellään kulutus pohjaisesti sijaisautotoiminnasta syntyvät vuotuiset CO₂-päästöt.
- Palaverien kautta määriteltävät ympäristöohjelman vuosittaiset kehitystavoitteet, kehityskohteiden määrittäminen, aikataulutus näille sekä käytännön suunnitelmat.

Liite 6. ISO 14001-ympäristöohjelman organisaatio ja vastualueet

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 02. Toteuttaminen ja toiminnot	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoija: Mikko Pulkkinen
Vastuuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuuhenkilö: Pasi Virtanen

02.01. Organisaatio ja vastualueet

Toimintamallimme:

- Yrityksen toimitusjohtajan vastuualueeseen kuuluu vastuu ympäristöpolitiikastamme, sekä sen osapiiriin lukeutuvista tavoitteista ja päämääristä. Mahdolliset ympäristöohjelman muutoksien hyväksyntä sekä katselmuksien edustajan virka ovat myös toimitusjohtajan vastuualueella.
- Korjaamopäällikön vastuualueelle kuuluu mahdolliset muutoksien esittelyt sekä valmistelut ympäristöohjelmaan, AKL:n vaatimien lomakkeiden ylläpito ja niiden asianmukainen täyttö sekä ympäristöohjelmaan liittyvien koulutusten ja auditointien organisointi. Myös CO2 -ja jäteseurannat lukeutuvat tälle vastuualueelle.
- Jätteseurannan määrällinen dokumentointi ja kiinteistön jätehuollon toimivuuden tarkistukset tapahtuvat yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien kautta.
- Kemikaalien hallintaan, luettelointiin ja kartoitukseen määritellään kemikaalivastaava, joka tässä tapauksessa liiketoiminnan ja henkilökunnan vähäisen määrän vuoksi on sama kuin ympäristövastaava.
- Mahdolliset reklamaatiot, palautteet ja aloitteet sekä myös ympäristötavoitteiden seuranta ja toimenpiteiden muutokset dokumentoidaan kokouksissa tarpeen mukaisesti.
- Jokainen yrityksen työllistämä työntekijä sitoutuu ympäristöohjelman mukaiseen toimintaan ja tavoitteisiin, tuntien omat vastuunsa ja vastuualueensa toimiessaan työtehtävissään.

Liite 7. ISO 14001-ympäristöohjelman koulutukset

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 02. Toteuttaminen ja toiminnot	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoija: Mikko Pulkkinen
Vastuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuhenkilö: Pasi Virtanen

02.02. Koulutukset, ympäristötietoisuus ja pätevydet

Toimintamallimme:

- Jokainen työntekijä on tietoinen ja sitoutuvainen omien vastualueidensa mukaisesti ympäristöohjelmaan, vastaten itse oman toiminnan puolelta mm. jätteiden oikeaoppiseen lajitteluun työtehtävissään sekä suosimaan aina ympäristönäkökannan puolesta olevia vihreitä vaihtoehtoja näin tilanteen salliessa ja sen ollessa edullisempaa osapuolille.
- Lajittelutietoisuudesta ja muista omalla toiminnalla ympäristöön vaikuttavista seikoista sekä koulutuksien puolesta henkilökuntaa pidetään ajan tasalla vastuuhenkilön toimesta.
- Ympäristöohjelmaan liittyvät koulutukset ja perehdytykset taulukoidaan.
- Sisäisillä auditoinneilla pidetään yllä ja varmistetaan järjestelmän ja siihen liittyvien ohjeistuksien toimivuus, AKL:n ohjeistuksia, tiedotteita ja mahdollisien seminaarien kautta vastuuhenkilöt pysyvät ajan tasalla mahdollisten muutoksien osalta.

Liite 8. ISO 14001-ympäristöohjelman tiedonkulku

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 02. Toteuttaminen ja toiminnot	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoija: Mikko Pulkkinen
Vastuuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuuhenkilö: Pasi Virtanen

02.03. Tiedonkulku

Toimintamallimme:

- Sisäisen tiedotuksen kohdalla viitataan työntekijöille käsillä olevaan ISO 14001 standardin mukaiseen ympäristöohjelman käsikirjaan, mahdolliset ympäristökyselyt, palautteet sekä raportit tallennetaan käsikirjaan vastuuhenkilön toimesta. Mahdolliset havainnot ja puutteet dokumentoidaan ja niistä tiedotetaan.
- Yrityksen tulevan tiedonkulun kohdalla tietoa saadaan lakimuutoksien ja muiden ympäristöohjelman kannalta merkittävien ja kriittisten muutoksien kohdalta AKL:n tiedotuskanavien kautta, sidosryhmiltä ja yhteistyökumppaneilta. Säännöllistä jätehuoltolain seuranta järjestetään vastuuhenkilön toimesta.
- Yrityksestä ulospäin suuntautuvan tiedonkulun kohdalla ympäristöohjelman mukaisista näkökohdista päämäärineen ja tavoitteineen raportoidaan julkisesti yrityksen kotisivuilla ja ISO 14001 sertifikaatista annetaan tietoa asiakasryhmien ja sidosryhmien nähtäväksi. Mahdolliset ulkopuolisen tekijän esittämät kysymykset, palautteet tai kannanotot ympäristöohjelman tavoitteisiin tai muihin seikkoihin liittyen otetaan huomioon ja vastuuhenkilö vastaa niihin asianmukaisesti yrityksen toimitusjohtajan hyväksynnän kautta, mikäli tilanne näin vaatii.

Liite 9. ISO 14001-ympäristöohjelman dokumentointi

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 02. Toteuttaminen ja toiminnot	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoija: Mikko Pulkkinen
Vastuuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuuhenkilö: Pasi Virtanen

02.04. Dokumentointi ja ympäristöohjelman asiakirjojen valvonta ja seuranta

Toimintamallimme:

- Yrityksen ympäristöjärjestelmään lukeutuu ISO 14001:2015 standardia vastaava ympäristökäsikirja liitteineen, joka on saatavilla kokonaisuudessaan työntekijöiden vapaasti luettavissa, sekä AKL:n oman ympäristöohjelman raportointien dokumentit.
- Ympäristöohjelman vastuuhenkilö vastaa dokumenttien ajantasaisuudesta sekä työntekijöiden näihin halutessaan olevasta vapaasta saatavuudesta. Ympäristövastaavien kautta hyväksytyt muutokset - ja korjausehdotukset kirjataan ylös ja vanhentuneet tai käytöstä poistuneet asiakohdat poistetaan vastuuhenkilön toimesta asianmukaisesti.
- Jätteiden siirtoasiakirjat dokumentoidaan kemikaalivastaavan toimesta ja kaivojen tarkastuksen - ja tyhjennyksen ajankohdat kirjataan ylös.

Liite 10. ISO 14001-ympäristöohjelman toimintojen ohjaus

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 02. Toteuttaminen ja toiminnot	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoija: Mikko Pulkkinen
Vastuuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuuhenkilö: Pasi Virtanen

02.05. Toimintojen ohjaus

Toimintamallimme:

- Standardin mukaisten tavoitteiden saavuttamisen varmistuksen ja ohjauksen mukaan henkilökuntaa ohjeistetaan yksityiskohtaisten toimintaohjeiden mukaisesti oikeaoppiseen jätteiden lajitteluun ja keräyspisteiden käyttöön.
- Tavoitteita ja muita ohjelman aspekteja seurataan säännöllisesti ja raportoidaan muutoksista, puutteista, ehdotuksista ja muista osa-alueista. Mahdollisiin muutoksiin reagoidaan asianmukaisesti lainsäädännöt huomioon ottaen vastuuryhmän toimesta. AKL:n ympäristöraportointiohjelmaa jatketaan ja täytetään vuosittain, vertaillen raportoituja jätteiden kokonaismääriä sekä energiatehokkuuteen liittyviä osa-alueita.
- Toimintaa ohjataan myös sisäisiä tarkastuksia hyödyntäen, toiminnan tarkastukset ympäristönäkökohdittain, joiden perusteella voidaan suorittaa vuosittainen yhteenveto, johon sisäinen auditointi perustuu.
- Vastuuhenkilöt ovat tiiviissä yhteistyössä jätteenhuollon yhteistyökumppanien ja muiden sidosryhmien kanssa toiminnan laadun, tehokkuuden ja lainalaisuuden varmistamiseksi. Mahdolliset toimijakohtaiset ohjeistukset voidaan soveltaa käyttöön, jos näin katsotaan olevan tarve, olettaen edellä mainittujen osa-alueiden täyttyvän. Varmistetaan myös tarvittavien resurssien olevan saatavilla ympäristöjärjestelmän ylläpitoa varten.
- Yrityksen työntekijöillä on velvoite raportoida ympäristöön liittyvien näkökohtien puutteista, niiden potentiaalisista vaaratilanteista mm. ongelmajätteiden, terveydelle haitallisten kemikaalien käsittelyn puutteista, vaaratilanteista tai muista tähän osa-alueeseen liittyvistä poikkeamista suoraan vastuuhenkilöille, joilla on velvollisuus lähteä korjaamaan mahdolliset epäkohdat edellä mainittujen toimintaohjeiden mukaisesti.

Liite 11. ISO 14001-ympäristöohjelman hätätilannesuunnitelma

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 02. Toteuttaminen ja toiminnot	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoija: Mikko Pulkkinen
Vastuuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuuhenkilö: Pasi Virtanen

02.06. Hätätilanteissa toimiminen ja valmiusohjeistus

Toimintamallimme:

Tampereen Huoltoykkönen Oy noudattaa hätätilanteiden kannalta seuraavanlaista suunnitelmaa:

1. Hätätilanteiden turvaohjeistus
Turvaohjeet ovat ilmoitustaululla jokaisen työntekijän vapaasti ja esteettömästi nähtävillä. Ohjeistus on selkeälukuinen ja sisältää oleelliset yhteyshenkilöt, ohjeistukset erilaisille onnettomuustilanteille sekä poistumistieitit yms.
2. Väestönsuojelun suunnitelma
Kokoontumispaikat sekä väestönsuoja hätätilanteiden varalle ovat selkeästi indikoitu ilmoitustaululle.
3. Pelastussuunnitelma
Yrityksen pelastussuunnitelma hätätilanteita varten löytyy dokumentoituna toimitusjohtajan työhuoneesta sekä paperisena versiona
 - Hätätilanteissa, joissa on potentiaalia ympäristövahingoille, priorisoidaan välittömien vahinkojen estäminen sekä tarvittaessa hälytetään asianmukaiset viranomaiset torjumaan tilannetta paikan päälle. Esimiestä ja / tai ympäristövastuuhenkilöä tulee tiedottaa välittömästi ympäristövahinkotilanteessa. Mahdolliset jo sattuneet ympäristövahingot tulee tiedottaa asianmukaiselle viranomaiselle ympäristövahingon ensin havainneen ja siitä ilmoittaneen henkilön toimesta, jolloin hän on myös velvollinen ensisijaan tiedottamaan asiasta myös ympäristövastuuhenkilöä.
 - Ympäristöä koskevien onnettomuustilanteiden -ja / tai vahinkojen sattuessa on asia tuotava ympäristövastuuhenkilöiden käsiteltäväksi, jolloin käsitellyistä seuraamuksista ja muutoksista tiedotetaan henkilöstölle. Pääpainona jo tapahtuneissa ympäristövahinkojen tapauksissa on virheiden tunnistaminen, korjaus ja ennaltaehkäisy jatkoa ajatellen.
 - Jos ympäristövahingon -tai onnettomuuden sattuessa on annettava tiedotustilaisuus medialle, on yrityksen toimitusjohtajalla tiedotusvastuu tiedotusvälineille, ellei hän ole nimennyt eri vastuuhenkilöä.

Liite 12. ISO 14001-ympäristöohjelman mittaukset ja seuranta

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 03. Tarkastukset, ylläpito ja korjaavat toimenpiteet	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoija: Mikko Pulkkinen
Vastuuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuuhenkilö: Pasi Virtanen

03.01. Mittaukset ja seuranta

Toimintamallimme:

Yrityksessä ympäristövastaavien kautta pidetään yllä seurantaa ja raportointia koskien AKL:lle toimitettavia avainlukuja vuosittain toimitettavan ympäristöraportin yhteyteen, käyttäen myös hyödyksi yhteistyökumppaneita saatavaa dataa. Mahdollisten poikkeamien tapauksessa niihin puututaan heti. Merkittäviä seurantakohteita tässä ovat:

- Kiinteistön lämmityskulujen, käytetyn energian ja sähkönkulutuksen seuranta
- Korjaamotilan kaivojen tarkastukset ja tyhjennykset tarpeen mukaisesti
- Jätekirjanpito, siirtokirjojen ja yhteistyökumppanien antaman datan perusteella
- Käytössä olevien pesukemikaalien ja muiden pesuaineiden valinta ympäristökuorman perusteella, kotimaisten tuotteiden suosiminen
- Käytössä olevan tulostepaperimäärän seuranta vuosittain ostolaskujen kautta
- Jättemäärän suhteiden seuranta; kaatopaikalle loppusijoitettavan ongelmajätteen- ja energiajätteen suhteen seuranta

Liite 13. ISO 14001-ympäristöohjelman korjaavat ja ehkäisevät toimenpiteet

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 03. Tarkastukset, ylläpito ja korjaavat toimenpiteet	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoija: Mikko Pulkkinen
Vastuuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuuhenkilö: Pasi Virtanen

03.02. Korjaavat sekä ehkäisevät toimenpiteet / poikkeamat

Toimintamallimme:

Mahdolliset poikkeamat kartoitetaan ja tunnistetaan johdon katselmusten, sisäisen tai ulkoisen palautteen myötä, henkilökohtaisten havaintojen, tarkkailun ja mittauksen myötä tai reklamaatioiden perusteella. Potentiaalisia poikkeamia korjaamoympäristössä voi olla esimerkiksi:

- Öljyn tai muiden nestemäisten kemikaalien joutuminen viemäriverkostoon.
- Vääränlainen ongelmajätteiden käsittely jäteasteella.
- Työntekijän lakisääteisten vaatimuksien noudattamatta jättäminen.
- Kiinteistötilojen toistuvasti puutteellinen epäsiisteys.

Läheltä piti-tilanteiden kohdalla nämä dokumentoidaan ympäristövastaavan käsiteltäväksi, jolloin tilanteen syy-seuraussuhteet voidaan käydä läpi ympäristöryhmän kokouksessa. Kriittisen vakavan läheltä piti-tilanteen kanssa tilanne voidaan käydä läpi viiveettä ja välittömästi vastuuhenkilön ja esimiehen kanssa. Läheltä piti-tilanteeksi voidaan rekisteröidä akuutit ympäristöpuolen ongelmatilanteet kuten:

- Merkittävän öljy -ja / tai nestemäärän vuotaminen korjaamotilojen lattialle tai lähelle viemäriä.
- Mahdolliset tulitöissä tai korkeajännitetöissä tapahtuvat pienet tulipalon alut, jotka saadaan sammutettua työpisteellä asianmukaisesti ilman pelastuslaitoksen apua.
- Lajittelutoiminnan laiminlyönti, energijätteet ja ongelmajätteet on sijoitettu samaan keräysastiaan.

Liite 14. ISO 14001-ympäristöohjelman ympäristöriskit (1)

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 03. Tarkastukset, ylläpito ja korjaavat toimenpiteet	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoija: Mikko Pulkkinen
Vastuuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuuhenkilö: Pasi Virtanen

03.03. Ympäristöriskit ja niiden kartoitus

Toimintamallimme:

Korjaamotoiminnan ympäristöriskit tiedostetaan ja ne käydään läpi vuosittain sisäisen auditoinnin yhteydessä, tarpeen mukaan useammin, jos uusia, ennen tiedostamattomia riskejä tulee esille. Ympäristöriskejä ja näihin vaikuttaminen voi olla osa-alueittain esimerkiksi:

- **Moottoriöljyn, muun öljytyypin, jäähdytin- tai jarrunesteiden maahan kaatuminen**

- Riittävän suurikokoiset, korkealaitaiset öljynkeräysastiat
- Öljynvaihtotöiden suorittaminen imemällä, jos tähän on mahdollisuus ja laitteisto
- Korjaamon hallitilan lattia on materiaaliltaan sellaista, joka ei päästä öljyä maaperään läpi
- Imeytysmattojen ja / tai muun vastaavan imeytysaineen käyttö saman tien öljyvahingon yhteydessä
- Työntekijöiden ohjeistus vuototilanteessa, mahdollisimman nopea nesteiden kaivon pääsyn estäminen
- Asiakkaan tiedottaminen, jos hänen ajoneuvossaan havaitaan öljyvuoto

- **Ilmastointilaitteiden kylmäaineiden vuototilanteet**

- Nykyaikaisten täytön ja takaisinoton suorittavien laitteiden käyttö, Tukesin pätevyyskoulutuksen ohjeiden mukaan toiminta
- Selkeästi vuotavaa ajoneuvon ilmastointijärjestelmää ei täytetä

- **Muu kemikaaliturvallisuus**

- Mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittavien, kotimaisten Avainlippu-merkattujen kemikaalien käytön suosinta

Liite 15. ISO 14001-ympäristöohjelman ympäristöriskit (2)

- Ympäristöä kuormittavien ja ilmakehää saastuttavien kemikaalien käytön rajaaminen minimiin ja mahdollisen, ympäristövaikutukseltaan pienemmän vaihtoehdon etsintä ja käyttöönotto
- Henkilökunnan ohjeistus oikeaoppisessa kemikaalien käsittelyssä, tarpeellisten suojavarusteiden käyttö

• Korkeajännitetyöt

- Korkeajännitetöitä tehdään vain, jos SFS 6002-sähkötyöturvallisuuskoulutus on voimassa olevana.
- Tarpeellisten suojavarusteiden käyttö, sammutuspeitteiden saatavuus, korkeajännitteestä ilmaisevien kylttien ja symbolien käyttö, työtilan eristämien oikeaoppisesti
- Mahdollisten sähköajoneuvojen korkeajännitekomponenttien oikeaoppinen kierrätys

• Jätelajittelu ja keräys

- Omat asianmukaiset keräysastiat eri jätetyypeille jätelajitteluohjeituksen mukaan sekä itse astioiden riittävä lukumäärä, myös astioiden tiiveys ja kuljetuskelpoisuus on taattava
- Jätetyypin mukaiset materiaalit ja tunnukset astioissa, esimerkiksi jäteöljyille IBC-kontti tai metallitynnyrit, lyijyakuille HD-polyteeni-muoviastia
- Henkilökunnan ohjeistus kierrätyksen ja lajittelun suhteen

Liite 16. ISO 14001-ympäristöohjelman sertifiointi ja auditointi

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 03. Tarkastukset, ylläpito ja korjaavat toimenpiteet	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoin: Mikko Pulkkinen
Vastuuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuuhenkilö: Pasi Virtanen

03.04. Ympäristöjärjestelmän sertifiointi ja auditointi

Toimintamallimme:

- Ennen sertifiointiauditointia varmistetaan yrityksen sisäisellä auditoinnilla ympäristöohjelmaa koskevien asioiden perusteiden toimivuus.
- Sertifiointiauditointi suoritetaan sovittuna ajankohtana AKL-Sertifiointi Oy:n edustaman auditoijan sekä yrityksen johdon välillä sovittuna ajankohtana. Sertifiointiauditoinnissa käydään läpi suunniteltu ympäristöohjelma, sen toimintatavat, sisältö kokonaisuudessaan, toimintamethodien oikeellisuus sekä käytännön puolen toimivuuden varmistus. Tarkastetaan ohjelman vastaavuutta vertailemalla uusimpaan ISO 14001 standardiin ja sen asettamiin vaatimuksiin. Mahdollisten puutteiden, korjattavien tekijöiden ja poikkeamien korjauksen jälkeen voidaan ISO 14001 sertifikaatti myöntää yritykselle. Myönnetty sertifikaatti on voimassa kolme vuotta, jonka jälkeen sertifiointiauditointi on suoritettava uudelleen tuon aikajakson tullessa täyteen. Sertifiointiauditoinnista vastaa ja suorittaa akkreditoitu taho.
- Määräaikaissertifiointi suoritetaan vuosittain, tarkoituksena varmistaa ympäristöohjelman jatkuva ylläpito ja standardivaatimusten mukaisesti jatkuva kehittäminen yrityksen asettamien tavoitteiden mukaan.
- Ympäristöohjelmaan kuuluvien sisäisten tarkastusten lisäksi suoritetaan sisäinen auditointi kerran vuodessa ympäristötarkastusten perusteella, tarkoituksena varmistaa järjestelmän toimivuus ja yhteensopivuus ISO 14001 standardin mukaisesti.

Liite 17. ISO 14001-ympäristöohjelman johdon katselmus

Ryhmä: ISO 14001:2015 Ympäristökäsikirja	Versio 1.0
Normi: 04. Johdon katselmus	Päiväys: 15.11.2022

Tekijä: Petja Hokkanen	
Voimaantulopäivämäärä:	Auditoija: Mikko Pulkkinen
Vastuhenkilö: Tero Kortekangas	Varavastuuhenkilö: Pasi Virtanen

04.01. Johdon katselmus

Toimintamallimme:

◦ Ylimmän johdon katselmus suoritetaan säännöllisesti vuosittain yrityksen johtajan toimesta, ympäristövastaavan ollessa apunaan. Katselmuksen tarkoituksena on arvioida ympäristöjärjestelmän toimivuutta ja tehokkuutta käytännön tasolta katsoen. Tarkastuksen ja mittauksen aikana kertyneeseen dataan tutustutaan ja arvioidaan, onko ympäristöohjelmaan asetetut tavoitteet saavutettu käytännön tasolla. Tarpeen mukaan arvioidaan lisäksi korjaavien ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden tarpeellisuutta ja suorittamista, jos tälle nähdään tarvetta. Katselmuksesta laaditaan pöytäkirja.